

Obraz Doriana Graye – Oscar Wilde

Oscar Wilde

- 1854- 1900
- Ir, narozen v Dublinu
- prozaik, dramatik, básník a esejista, vynikající vypravěč, bavil společnost
- nejúspěšnější dramatik pozdně viktoriánského Londýna
- uměl plynule francouzsky a německy
- studoval klasickou filologii v Dublinu a na Oxfordu, byl vynikajícím studentem
- po škole se přestěhoval do Londýna, zajímal se o estetiku
- oženil se s bohatou C. Lloyovou, byl finančně zajištěn – měli dva syny, Cyrila (zabit v 1. sv. válce) a Vyvyana (spisovatel, překladatel, autor pamětí)
- od r. 1891 byl jeho milencem lord Alfred „Bosie“ Douglas
- po 4 letech byl obžalován ze sodomie a obscénnosti (homosexualita byla tehdy trestná)
- odsouzen na dva roky nucených prací ve Wandsworthu, poté v Readingu
- ve vězení trpěl, byl nemocný, dopis pro milence mu nedovolili odeslat
- manželka ho opustila, změnila příjmení na Hollandovi
- po propuštění se toulal po Evropě, nejčastěji po Francii, nikdy se nevrátil
- sám se přejmenoval na Sebastiana Melmotha
- několik měsíců žil znovu s milencem Douglasem, ale rodiny jim nepřály
- zemřel na mozkovou meningitidu v hotelu v Paříži
- pochován na hřbitově v Paříži, pohřeb zaplatil lord Douglas
- Další díla: Jak je důležité mít Filipa, Balada o žaláři v Readingu
- Další autoři:
 - Charles Baudelaire (Květy zla)
 - Paul Verlaine (Moudrost)
 - Otokar Březina (Básnické spisy)

Dekadence, tzv. prokletí básníci

- označení pro francouzské básníky poslední třetiny 19. století
- označení použil Paul Verlaine v eseji Prokletí básníci (vydáno 1884) pro sebe, Tristana Corbiéra, Arthura Rimbauda a Charlese Baudelaira
- spojení s dekadentním způsobem života – drogy, alkohol, zločinnost, násilí, neúcta k pravidlům

- původně se označení prokletí básníci používalo jen pro autory zmíněné v eseji, později se používal pro všechny spisovatele, jejichž život byl protispolečenský → i pro O. Wilda
- žili naplno – bohémsky, bouřili se proti vlastní rodině i proti společnosti
- scházeli se v kavárnách, oblékali se výstředně, vzájemně si půjčovali peníze
- např. je k nim řazen renesanční básník Francois Villon nebo zakladatel hororu E. A. Poe, K. H. Mácha
- **hlavní znak:** krása v ošklivosti, svoboda, nezávislost jedince na společnosti, soustředěnost na vnitřní život člověka, právo osobitého vidění světa - ve své době nebyli pochopeni, pobuřovali, inspirovali další generace, přinesli poezii novou inspiraci, protikladné dojmy hromaděny vedle sebe

Název díla: Obraz Doriana Graye

Literární směr, období: dekadence, prokletí básníci – poslední třetina 19. stol

Čas: 19. stol

Místo: Anglie – Londýn a venkov

Literární druh: epika

Literární žánr: román s hororovými prvky

Forma psaní textu a vyprávěčská f.: próza, er- forma

Téma díla: touha člověka po nesmrtelnosti, touha po věčném mládí a problémy s tím spojené; trest za neuvážené přání; rozpor mezi vzhledem člověka a jeho duše – vina a trest; přehnaná starost o vnější vzhled

Hl. myšlenka: chápání krásy i mládí a jejich důležitosti

Hlavní postava, charakteristika:

Dorian Gray – zpočátku krásný mladý muž; snoubenec Sibylly Vaneové; mění se pod vlivem lorda Henryho

lord Henry Wotton – dekadentní aristokrat; ovlivňuje Dorianu; podle něj je jednou z nejdůležitějších věcí krása a mládí; ve společnosti je oblíbený

Basil Hallward – čestný; Henryho a Dorianův přítel, nezkažený Henrym; malíř; tajně obdivuje a možná miluje Dorianu, snaží se Dorianu napravit a zachránit; za svou snahu ale zavražděn Dorianem

Sibylla Vaneová – chudá mladá herečka; s Dorianem se do sebe zamilovali, ale Dorian ji miloval jen na pódiu; po hádce s ním si vzala život

James Vane – bratr Sibylly; námořník; lehce neotesaný dobrodruh, zastřelen na lovu

Kompoziční vrstva: chronologická i retrospektivní

Děj:

Děj začíná setkáním dvou přátel v rozkvetlé zahradě. Malíř Basil Hallward zde maluje portrét a jeho přítel lord Henry Wotton jeho dílo označí za to nejlepší. Basil ale portrét nechce zveřejňovat, protože v něm příliš odhalil své nitro. Je to portrét mladého a krásného Dorianu Graye, který je pro Basila múzou. Lord Henry se Basilovi jen vysměje. Poté do zahrady přichází Dorian Gray se seznamuje se lordem Henrym, který ho zaujme svými názory a nemilosrdným přístupem k životu. Henry mu říká, krása a mládí je to nejdůležitější, co člověk může v životě mít. Po návratu do ateliéru si Dorian přeje, abych se stáří projevovalo pouze na jeho portétu. Basil se snaží Dorianu vymanit ze vlivu Henryho, ale nepodaří se mu to, a i když

Doriana miluje, stahuje se. Dorian si po nějaké době najde snoubenku, herečku Sibylu Vaneovou, ale miluje pouze její role, ne to jaká je ona doopravdy. Sibyla ho hluboce miluje a během hry, na kterou se Dorian přijel podívat, předvede šílený herecký výkon, protože myslí jen na něj. Bratr Sibyly James Vane mezitím slibuje, že jestli jí Dorian někdy ublíží, zabije ho. Dorian je po skončení hry znechucený a zasnoubení ruší. Vráť se domů a na jeho portrétu se něco změnilo, místo úsměvu se jen zvláště šklebí. Začne litovat svého chování k Sibyle, ale ta mezitím spáchá sebevraždu. Dorian začne tedy žít nespoutaný život a neohlíží se na city ostatních. Průběžně zjišťuje, že se jeho přání vyplnilo, opravdu stárne pouze jeho portrét. Po nějaké době se potká s Basilem, který mu říká, co všechno se o něm ve společnosti vypráví, jak je krutý a bezcitný, ale Dorian to odmítá. Rozhodne se ukázat Basilovi svoji pravou duši, tedy svůj portrét. Basil je při pohledu na obraz zděšen, vidí starou tvář s odpornými rysy a prosí Doriana, aby se změnil. Ten pocítí náhlou nenávist, vezme nůž a bodne Basila několikrát do krku. Těla se zbaví donucením svého dávného přítele Alana, který je biolog a chemik, aby svými znalostmi tělo zničil navždy. Tentýž večer vyráží do společnosti, kde potkává Sibylina bratra. Už nemá daleko k tomu, aby ho James zastřelil, ale opět ho zachrání portrét. James si uvědomí, že to nemůže být on, protože už je to od smrti jeho sestry 18 let a Dorian vůbec nezestárnul. Dorian má ale stále strach z Jamese a jednou má pocit, že viděl jeho tvář. Poté jde na lov se svým přítelem Goeffreyem, a ten omylem společně se zajícem zastřelí i Jamese, který byl schovaný v křoví a Dorian už se nemusí bát. Uvědomuje si, jak strašný člověk je, kvůli němu je mrtvý James Vane a Basil, i Alan Campbell spáchal sebevraždu. Rozhodne se zbavit všech svých hříchů tím, že se zbaví portrétu. Vezme tedy nůž, kterým zabil Basila a obraz probodne. Dorian je s portrétem natolik propojen, že on sám je ten, kdo padá k zemi starý a vrásčitý, mezitím co portrét se vrací do své původní podoby, do podoby krásného a mladého Doriana.

Jazykové prostředky

- spisovný jazyk, spousta přívlastků, rozvinutá krásná souvětí
- občasné archaismy, slang ulice, časté používání cizích výrazů, obohacení o francouzštinu – módní jazyk doby -> autor
- používá aforismy – stručně vyjádřená, vtipná, nezřídka ironicky zabarvená myšlenka, zakládající se obvykle na srovnání, protikladu nebo rozporu, maxima – kratší prozaický útvar, inspiruje se jednáním nebo psychikou lidí, stručnost, paradoxy – překvapující výrok, odporující běžným soudům pokládaným za správné
- vyprávění je proloženo popisy přírody, interiérů a charakteristikami členů vyšší anglické společnosti, mnohdy mají ráz zesměšňující karikatur